Sample Paper
Common Annual School Examination
2018-2019

Class- VI (निष्ठा) Subject- Sanskrit

Time- 2.30 Hours Max. Marks.- 50

Q. No	Description	M.M
	सामान्य–निर्देशाः 1. प्रश्नपत्रे चत्वारः खण्डाः सन्ति– खण्ड– 'क' अपठित–अवबोधनम् 10 अङ्काः खण्ड– 'ख' रचनात्मक–कार्यम् 8 अङ्काः खण्ड– 'ग' अनुप्रयुक्त–व्याकरणम् 12 अङ्काः खण्ड– 'घ' पठित–अवबोधनम् 20 अङ्काः 2. सर्वे प्रश्नाः अनिवार्याः सन्ति। 3. उत्तराणि संस्कृतेन एव लेखनीयानि। 4. प्रश्नानामुत्तराणि खण्डानुसारं क्रमेणैव लेखनीयानि। 5. प्रश्न–संख्या अवश्यमेव लेखनीया।	
	खण्डः– 'क' अपठित–अवबोधनम् (10 अङ्काः)	
1.	गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत– कुक्कुरः एकः पोष्यः जन्तुः अस्ति। कुक्कुरः मांसाहारी पशुः अस्ति। अयं अन्नादिकम् अपि खादति। कुक्कुरः स्वामिभक्तः भवति। अपरिचितं दृष्टवा अयं उच्चस्वरेण बुक्कति। अस्य बुक्कनं (भूँकना) श्रुत्वा चौराः धावन्ति। अस्य घ्राणशक्तिः अतितीव्रा भवति। इदानीं प्रशिक्षिताः कुक्कुराः चौराणाम् चोरितवस्तूनाम् च अन्वेषणे उल्लेखनीयं कार्यं कुर्वन्ति।	
	(अ) एकपदेन उत्तरत– i. कः एकः पोष्यः जन्तुः अस्ति? ii. कं दृष्टवा कुक्कुरः उच्चस्वरेण बुक्कति? iii. बुक्कनं (भूँकना) श्रुत्वा के धावन्ति? iv. कुक्कुरः कीदृशः भवति?	1X4=4

	(ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत– i. कुक्कुरस्य का अतितीव्रा भवति? ii. प्रशिक्षिताः कुक्कुराः किं कुर्वन्ति? (स) यथानिर्देशम् उत्तरत– i. 'चौराणाम्' अस्मिन् पदे का विभक्तिः? ii 'मांसाहारी पशुः' अत्र विशेषणपदं किम् अस्ति?	2x2=4 1x2=2
2.	खण्डः– 'ख' रचनात्मक–कार्यम् (८ अङ्काः) चित्राणि दृष्ट्वा तेषां नामानि मंजूषातः चित्वा लिखत– (क) 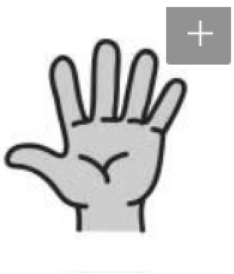 (ख) (ग) (घ) 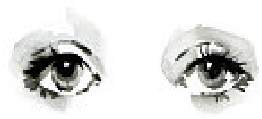 मंजूषा– बिडालः, नयने, हस्तः, जिह्वा, अथवा उचितपदानि चित्वा वाक्यानि पूरयत–(दृष्टिबाधित–छात्राणां कृते) i. गायकाः गीतं ....। (गायति/ गायन्ति) ii. छात्रः पुस्तकं ....। (पठति/पठन्ति)	1 x 4=4

	iii. बालकः क्षेत्रे ....। (भ्रमति/ भ्रमतः) iv. उद्याने पुष्पाणि ....। (विकसति/विकसन्ति)	
3.	चित्राणि दृष्ट्वा मंजूषातः उचितपदानि चित्वा लिखत– तडागात् , बिलात्, मेघात्, वृक्षात् (क) .... जलं पतति। (ख) मीनाः......... बहिः आगच्छन्ति। (ग) .... फलं पतति। (घ) सर्पः .... निर्गच्छति।	1 x4=4
4.	खण्डः– 'ग' अनुप्रयुक्त–व्याकरणम् (12 अङ्काः) कोष्ठकात् उचितं पदं पूरयित्वा वाक्यानि पुनः लिखत – i. .... बालाः तरन्ति। (सरोवरस्य/सरोवरे) ii. .... मयूराः नृत्यन्ति। (वने/ वनस्य) iii. माला .... नगरं आगच्छति। (आपणात्/आपणस्य) iv. बालकः .... धावति। (मार्गम्/ मार्गे)	1 x4=4
5.	उदाहरणानुसारं लट्लकारतः लृट्लकारे परिवर्तनं कृत्वा वाक्यानि पुनः लिखत– यथा- सः कार्यं करोति। – सः कार्यं करिष्यति। i. अहं गृहं गच्छामि। ii. त्वं पत्रं लिखसि। iii. सीता उद्याने खेलति।	1X4=4

	iv. युवां पुस्तकं पठथः।	
6.	अङ्कानां स्थाने संख्यापदैः मंजूषातः पदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत– त्रयः, द्वे, सप्त i. सप्ताहे (7)...........दिनानि भवन्ति। ii. क्षेत्रे (3)................बालकाः क्रीडन्ति।	1 X2=2
7.	मंजूषातः उचित अव्ययपदानि चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत– उच्चैः,श्वः i. .... बुधवासरः भविष्यति। ii. गजः ....वदति।	1 X2=2
8.	खण्डः– 'घ' पठित–अवबोधनम् (20 अङ्काः) गद्यांशं पठित्वा प्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत– अयम् उत्सवः त्रीणि दिनानि यावत् प्रचलति। एतेषु दिवसेषु पतङ्गानाम् उड्डयनम्, विविधाः क्रीडाः मल्लयुद्धं चापि प्रचलति। विगतेभ्यः द्विशतवर्षेभ्यः पुष्पोत्सवः जनान् आनन्दयति। मध्ये इयं परम्परा स्थगिता आसीत्। परं स्वतन्त्रताप्राप्तेः पश्चात् इयं मनोहारिणी परम्परा पुनः समारब्धा। पुष्पोत्सवः अद्यापि सोल्लासं सोत्साहं च प्रचलति। (अ) एकपदेन उत्तरत– i. कः जनान् आनन्दयति? ii. पुष्पोत्सवः कति दिनानि यावत् प्रचलति? (ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत– i. स्वतन्त्रताप्राप्तेः पश्चात् का परम्परा पुनः समारब्धा? (स) यथानिर्देशम् उत्तरत– i. **समारब्धा** इति पदस्य किं विलोमपदं गद्यांश अस्ति– (क) स्थगिता (ख) पश्चात् (ग) परम्परा ii.' मनोहारिणी परम्परा ' अत्र विशेषणपदं किम् अस्ति।	1 x2=2 2 x1=2 1 x 2=2
9.	श्लोकं पठित्वा प्रश्नान् उत्तरत– पुस्तके पठितः पाठः जीवने नैव साधितः।	

	किं भवेत् तेन पाठेन जीवन यो न सार्थकः।। (अ) एकपदेन उत्तरत– i. पुस्तके किं पठितः? ii. जीवने किं न कृतः? (ब) पूर्णवाक्येन उत्तरत– i. पुस्तके पठितः पाठः कुत्र न साधितः? (स) यथानिर्देशम् उत्तरत– i. '**निरर्थकः**' अस्य विलोमपदं श्लोके किं अस्ति? ii. 'पठितः पाठः' अत्र विशेषणपदं किं अस्ति?	1 x2=2 2 x1=2 1 x 2=2
10.	श्लोकांशान् मेलयत–	1 x 4=4
11.	पर्यायपदानि मेलयत– i. धनम् (क) पक्षी ii. खगः (ख) करः iii. मीनः (ग) द्रविणम् iv. हस्तः (घ) मत्स्यः	1 x 4=4

(1)	(2)
(i) उद्यमेन हि सिद्धयन्ति	(क) सर्वे तुष्यन्ति मानवाः।
(ii) गच्छन् पिपीलको याति	(ख) को भेदः पिककाकयोः।
(iii) प्रियवाक्यप्रदानेन	(ग) कार्याणि न मनोरथैः।
(iv) वसन्तसमये प्राप्ते	(घ) योजनानां शतान्यपि।